

Slutrapport, MEKA

Projektid 140101 – 150630

Rut Sannemo, projektledare MEKA

Augusti 2015

Sammanfattning

Projekt MEKA (motivation, egenmakt, kunskap, arbete) har pågått under perioden 140101 – 150630. Samverkande parter har varit Strömsunds kommun, Arbetsförmedlingen Strömsund och Region Jämtland Härjedalen. Projektägare har varit Strömsunds kommun, Framtid- och utvecklingsförvaltningen. Medfinansiering från Samordningsförbundet Jämtland. Målgruppen har varit nyanlända kommunplacerade samt 3:e landsmedborgare med behov av förstärkt stöd.

Under projektets gång har sex omgångar med gruppverksamhet hållits där fokus legat på fördjupad samhälls- och lokalinformation med viktiga inslag som arbetsmarknadskunskap och praktik. Alla deltagare har även gått en hälsokurs, Hälsosam Ström Nyanländ, som bedrivits av personal på Hälsocentralen i Strömsund.

Resultat som vi kunnat se under projektiden är bland annat att flera av deltagarna förbättrat sina kunskaper i svenska. Detta är en effekt av att det har funnits utrymme till många diskussioner under gruppträffarna då grupperna har varit små. Deltagarna har uppgett att de fått ökade kunskaper om hur det svenska samhället fungerar med myndigheter, rättigheter och skyldigheter. Hälsokursen, Hälsosam Ström Nyanländ har också upplevts som ett positivt inslag av deltagarna, de har uppgett att de fått ökade kunskaper kring hälsa och egenvård.

Förbättringsområden att jobba vidare med är att få tillgång till flera praktikplatser som ger möjlighet att få träna mer svenska och få kännedom om olika yrken. Ett annat område som kan vidareutvecklas är hälsotemat.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	3
Bakgrund	4
Målgrupp	4
Mål för projektet	4
Projektorganisation	4
Finansiering	5
Gruppverksamheter	5
Fördjupning samhälle och lokalsamhälle	5
Påbyggnadskurs	8
Hälsosam Ström Nyanländ	8
Resultat, utvärdering och uppföljning	9
Resultat	9
Utvärdering	11
Uppföljning	13
Implementering	13
Reflektioner	14
Lärdomar och erfarenheter från projektet	14
Utvecklings- och förbättringsområden	15

Bakgrund

Ett antal utvecklingsprojekt har bedrivits både lokalt i Strömsund och regionalt i Jämtlands läns som berört eller haft integrationsfrågor av olika slag som huvudfokus. Kommunen strävar efter förnyelseförmåga, förändringsbenägenhet och dynamiska processer. Det finns ett stort behov av ett utvecklingsinriktat arbete för långsiktig hållbarhet.

Utifrån etableringsreformen som kom 1 december 2010, finns nya aspekter av flyktingmottagning. I och med Arbetsförmedlingens ansvar har de kommunala flyktingmottagningarna inte längre en lika naturlig övergripande roll i arbetet och inte samma möjligheter att möta nyanlända i vardagen. Likväl har kommunerna fortfarande ett stort ansvar i de nyanländas etablering. Vi är i behov av att utarbeta arbets sätt för att fylla specifika behov och möta de nya förutsättningarna. Det gäller såväl förändrade förutsättningar i strukturer inom den egna organisationen och samverkansarbete som i möte med individer.

Samverkande parter i projekt MEKA är Arbetsförmedlingen (Strömsund), Region Jämtland Härjedalen (Strömsunds närvårdsområde), Strömsunds kommun som även är ansvarig för projektgenomförandet. Medfinansiering från Samordningsförbundet Jämtland.

Målgrupp

- Nyanlända kommunplacerade personer enligt lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare samt
- 3:e lands medborgare med behov av förstärkt stöd i introduktions-/etableringsprocessen så kallade reetablerare

Uppskattat antal deltagare i projektet är 50 kvinnor och män som skall ha slutfört kurs B vid SFI eller ha motsvarande kunskaper i svenska.

Mål för projektet

Mål

- Att effektivisera och kvalitetssäkra etablering i samhället för målgruppen.
- En snabbare och mer kvalitativ etablering utifrån det som MEKA står för (motivation, egenmakt, kunskap och arbete).
- Antal deltagare i projektet 50 stycken, ingen specifik fördelning kvinnor och män men insatser och resultat kommer att analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Mål att 10 kvinnor och män ska komma vidare i utbildning, praktik eller arbete
- Finna former för hälsofrämjande arbete för nyanlända.

Projektorganisation

Arbetsgrupp

Projektet har haft personalresurser på 200 % (projektledare/projektmedarbetare 100 %, projektmedarbetare 50 %, assistent 50 %). Det har varit en bra sammansättning vad det gäller kön, ålder, nationalitet, yrkes- och utbildningsbakgrunder. Alla har haft stora erfarenheter med sig in i projektet som har varit till stor nytta i arbetet med gruppverksamheterna och med det individinriktade arbetet.

Nätverksteam

Till projektet har ett nätverksteam varit kopplat med representanter från olika professioner och aktörer som samverkar kring individen. Teamet har bestått av SFI lärare, etableringskoordinator,

koordinator vid gymnasieskolan, distriktssköterska, studie- och yrkesvägledare samt handläggare vid flyktingmottagning, socialförvaltning och AF. Under de första 3-4 månaderna hade teamet flera gemensamma träffar med bland annat workshops och processkartläggning. Det ledde fram till kunskapsutbyte och en ökad förståelse av varandras olika yrkesroller. Även en tidsaxel upparbetades av alla inblandade aktörer utifrån deras insatser/möten med gruppen nyanlända i syfte att kartlägga resursernas spridning. Utöver de gemensamma träffarna har enskilda möten anordnats vid behov.

Styrgrupp

Projektet har haft kvartalsvisa styrgruppsmöten och styrgruppen har bestått av nedanstående personer:

- Karin Holmquist, förvaltningschef Framtid- och utvecklingsförvaltningen
- Elisabeth Lindholm, utvecklingsledare Framtid- och utvecklingsförvaltningen
- Heidi Sundelin, rektor gymnasieskolan, SFI, vuxenutbildning. Framtid- och utvecklingsförvaltningen
- Robert Brandt, verksamhetschef hälsocentralen Strömsund. Region Jämtland Härjedalen
- Peter Frost, chef Arbetsförmedlingen i Strömsund

Finansiering

Projektet har finansierats av Samordningsförbundet Jämtland. Rekvisition har skickats till Samordningsförbundet med 6 månaders intervaller. Projektet har fått ekonomiskt tillskott på 20 000 kr för Folkvandvårdens informationsinsatser (nedlagd tid) i gruppverksamheterna. Utöver detta inga särskilda anmärkningar.

Gruppverksamheter

Fördjupning samhälle och lokalsamhälle

Om vi tittar på vad MEKA står för så är det just ordet KUNSKAP som har varit det övergripande ledordet i projektet/arbetet.

M – Motivation till att våga prata svenska och motivation till att ta ansvar för sin hälsa och sitt mående. Kunskap ger motivation till att söka praktik, utbildning och arbete.

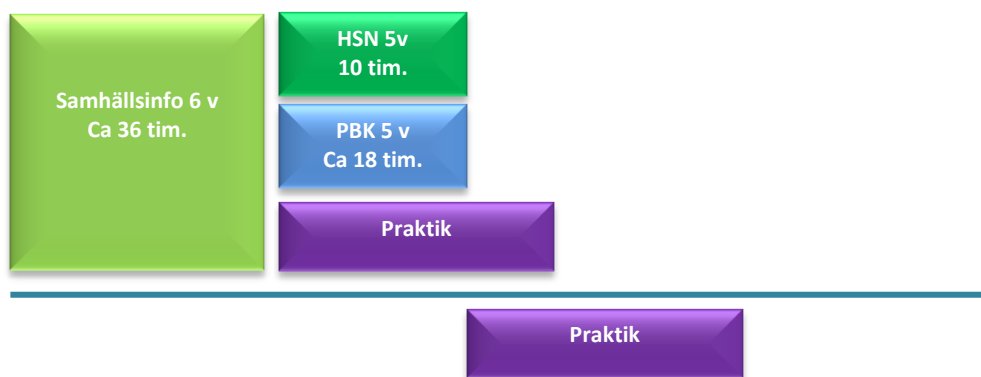
E – Egenmakt. Kunskap om samhället, hälsa, rättigheter och skyldigheter ger ökad egenmakt över sitt eget liv.

K – Kunskap

A – Arbete. Arbetsmarknadskunskap och kunskap om studiemöjligheter.

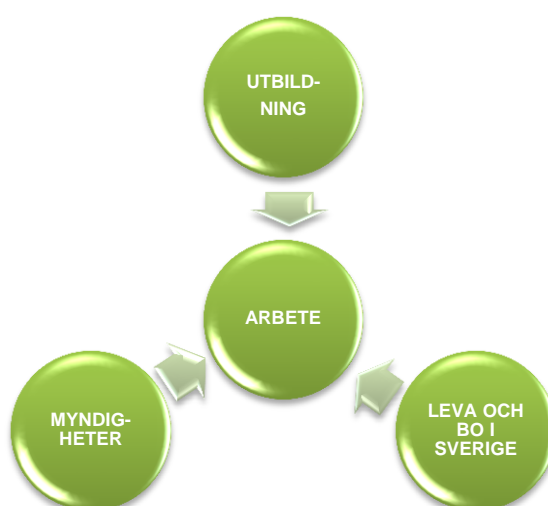
MEKA:s upplägg

MEKA:s koncept har varit uppbyggt i fyra block samt individriktade insatser. Det första blocket har bestått av en fördjupad samhällsinformation med träffar 2-3 halvdagar/veckan. När samhällsdelen avslutades började hälsokursen Hälsosam Ström Nyanländ (HSN) med 1 halvdag/veckan. Parallellt med hälsokursen pågick en påbyggnadskurs (PBK) med träff 1 halvdag/veckan. Den ursprungliga tanken med praktik var att de deltagare som hade möjlighet och vilja skulle kunna praktisera på en arbetsplats samtidigt som de gick påbyggnadskursen och hälsokursen. Men då anskaffning av praktikplatser har varit svår fick det planerade upplägget ändras. För de som vi fann en praktikplats åt påbörjade praktiken efter att PBK och HSN var avslutade. Så här efteråt kan det ha varit bra att praktikperioden startade upp senare då det för vissa deltagare kan ha blivit för många olika aktiviteter samtidigt.

Figuren visar MEKA:s tänkta upplägg ovanför strecket, med praktikperiod i kombination med hälso- och påbyggnadskurserna. Figuren under strecket visar det faktiska upplägget, att praktikperioden hamnade efter avslutad deltagande i hälso- och påbyggnadskurserna.

Teman vid gruppträffarna

- Arbete – var finns jobben och hur kan de sökas, vilka yrken finns det, att kontakta en arbetsgivare, CV/anställningsintervju. Deltagarna har också fått möjlighet att träna på att gå på anställningsintervju genom rollspel.
- Leva och bo i Sverige – rättigheter och skyldigheter, svensk demokrati, kommunens uppbyggnad, ekonomi, skatter, traditioner, hållbarhet, allemansrätten, jämställdhet, föreningsliv, konsumentrådgivning.
- Utbildning – skolplikt, olika studieformer, ansökan, ekonomi och studieförbund.
- Myndigheter – AF, socialförsäkringssystemet, rättsväsendet, socialtjänst, hälso- och sjukvård. Viktiga telefonnummer (112, 1177, 114 14, 113 13).

Under vissa temaområden har föreläsare bjudits in och grupperna har då förberetts med ordlistor, yrkesfilmer och besök på hemsidor kopplade till ämnet. Syftet med att förbereda deltagarna så grundligt innan ett besök/informationstillfälle har varit att skapa en förförståelse, ge möjlighet till reflektion och en ökad säkerhet i språket vilket öppnar upp för en ökad dialog med föreläsaren. Föreläsaren har berättat om sitt yrke, hur arbetsplatsen fungerar och om sin utbildning. Besöken har följts av sammanfattning och reflektion i grupp och deltagarna har haft möjlighet att ställa frågor om sådant som varit oklart eller svårt att förstå. Under projektets gång har vi haft besök av en kommunal enhetschef, etableringskoordinator, fackförbundsrepresentant, förenings- och ungdomskonsulent,

konsumentvägledare, kommunala bostadsbolaget, polisen, privat näringsidkare, Röda Korset, studie- och yrkesvägledare och studieförbund.

Projektet har också gjort studiebesök bland annat inom storkök, tillverkningsindustri, bibliotek och vård. Studiebesöken har varit uppskattade och deltagarna har fått en inblick i yrkeslivet där de bland annat träffat chefer, fått kunskap om rekrytering/anställning samt har fått en inblick i hur arbetsplatserna ser ut och fungerar. Inför hälsokursens start har teman inom hälsoområdet presenterats samt att distriktssköterskan som är huvudansvarig för hälsokursen har varit på besök och presenterat sig för gruppen. Exempel på teman har varit kontakter med hälso- och sjukvården och hur det är uppbyggt, diskussioner om vad hälsa är, ord/begrepp som kommer att användas i hälsokursen av Folkandvården och HSN. I en grupp lyftes behovet av att prata mer om föräldrarollen vilket resulterade i att personal från kommunens Resurs Centrum Integration bjöds in för att tala om föräldraskap i Sverige.

MEKA:s informationshäfte

Ett informationshäfte med information kring vad MEKA:s gruppverksamheter innehåller har arbetats fram. Häftet innehåller också annan viktig information: kommunfakta, vanliga myndigheter med kort information, telefonnummer och länkhänvisningar. Häftet delades ut vid gruppstarten och personalen har regelbundet hänvisat till häftet under pågående gruppverksamhet med syfte att deltagarna själva ska kunna använda sig av det även utanför projektet. Det har inom kommunal verksamhet visat sig finnas ett intresse att använda informationshäftet som en komplettering av den muntliga informationen som nyanlända får. Viss redigering och översättning till andra språk tillkommer då. Se bilaga 1 Informationshäfte

Språket

De flesta av de deltagande kvinnorna och männen har uppskattat att det funnits utrymme för att diskutera och använda sig av det svenska språket. Vi har byggt stor del av gruppträffarna på att de olika temana inte bara ska vara informationsöverföring från vår sida utan även öppna upp till dialog och utbyte. Reflektioner och jämförelse mellan Sverige och de respektive hemländerna, har öppnat upp för diskussioner som alla deltagare haft möjlighet att delta i på egna premisser. Under fikaraster har vi haft "vanligt vardagsprat" en träning i sig eftersom det liknar det samtal som deltagarna sedan kan möta ute på en arbetsplats/praktikplats.

Värdegrund

Under första träffen med gruppen har vi gemensamt gått igenom den värdegrund som gäller för alla som deltar i projektet:

- ✓ Allas lika värde
- ✓ Alla har förutsättningar och ett eget ansvar
- ✓ Respektfull
- ✓ Ärlighet
- ✓ Det som sägs här stannar här

Utöver värdegrunden har vi även gått igenom vikten av att passa tider, prata svenska under projektdeltagandet och att ta kontakt vid frånvaro. Detta kopplas till vad som kan gälla ute på en arbetsplats.

Drop-in

Under den senare delen av projektet erbjöd vi drop-in tider på fredags förmiddagarna. En del deltagare valde att komma och jobba med sitt CV eller öva körkortsteori. Under denna tid fanns även utrymme för individuella träffar med deltagarna.

Påbyggnadskurs

Påbyggnadskursen (PBK) har fokuserat på förberedelse inför praktik och arbetsmarknad.

- Information om rättigheter och skyldigheter från fackligt ombud
- Praktik – syftet och vinster med praktik, förberedelser inför praktik, praktikkod, sociala koder
- Policies – utgått från de som kommunen har t.ex. handhygien, arbetskläder, sekretess livsmedelshygien
- Att vara anställd: den svenska arbetsmarknaden och framtidsjobben, arbetsmiljö, anställningsformer, rättigheter och skyldigheter som anställd.
- Information om olika yrken (AF:s yrkesfilmer, tillgängliga utbildningar, individuella studiebesök)

De deltagare som har haft möjlighet att praktisera har även förberetts inför de respektive praktikerna med fördjupad information om yrket och regelverk. Innan påbörjad praktik har ett besök även gjorts på arbetsplatsen där deltagaren har fått möjlighet att träffa handledaren och se sig om på arbetsplatsen.

Hälsosam Ström Nyanländ

Upplägget av Hälsosam Ström Nyanländ (HSN) under fem veckor med träff 1 gång/veckan, 2 timmar/gång.

- Träff 1: Presentation av HSN och föreläsare (sköterska, sjukgymnast, barnmorska, kurator, Folk tandvård). Sköterska informerar om kroppens uppbyggnad (torso används), allmänt om hälsa och livsstil, vikten av att röra på sig och motivation. Diskussion kring vad hälsa är för var och en av deltagarna.
- Träff 2: Sjukgymnast informerar om vikten av att träna sin kropp. Konsekvenser och vinster av aktivitet och inaktivitet. Håller till i sjukgymnastiklokalen och får bland annat prova på step-up bräda och thera-band. Deltagarna får prova stegräknare som de erbjuds att låna under tiden i HSN. Tips på olika träningsmoment om deltagarna har ont någonstans i kroppen och att det inte är farligt att röra på sig fast det gör ont.
- Träff 3: Utökad tid då Folk tandvården inleder med information om tandhälsa. Därefter informerar sköterska om kost, tobak och alkohol. Vid behov lotsas deltagare vidare för stöd och hjälp för tobaksavvänjning. Deltagarna går tipspromenad med frågor som är kopplade till dagens tema.
- Träff 4: Kurator informerar om den psykiska hälsan. Det fysiska och psykiska hör ihop för att må bra.
- Träff 5: Avslutning och sammanfattning. Diskussioner kring hur deltagarna kan behålla de nya vanorna. Barnmorska informerar om sexuell och reproduktiv hälsa. Skriftlig utvärdering av gruppträffarna. Varje deltagare får också ett diplom vid avslut.

Träffarna på HSN har hållits i Hälsocentralens lokaler i Strömsund och vid varje tillfälle har en assistent från landstinget och assistent från projektet funnits med som stöd. Alla träffar har inletts med en sammanfattning från föregående träff och gemensamma promenader vid varje tillfälle, där deltagarna fått prova på stavgång.

Tandvård

Folk tandvården (tandsköterska och tandhygienist) har kommit ut i grupperna och informerat ca 1,5-2 timmar/tillfälle. Innehållet har bland annat varit:

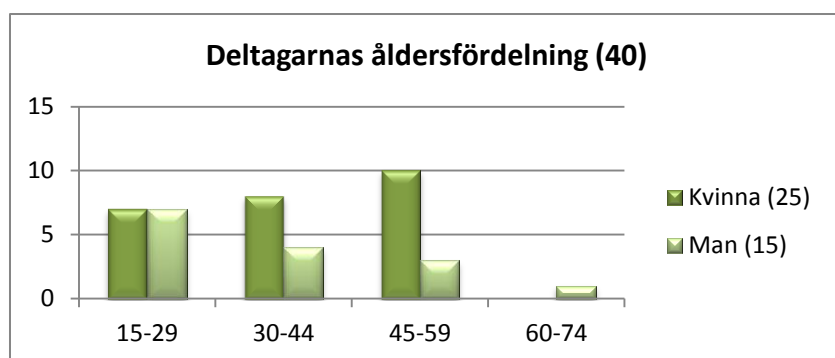
- Begreppet tandhälsa, karies och tandlossning, åtgärder och förebyggande vård.
- Kostvanor och visat hur många sockerbitar vissa livsmedel och drycker innehåller.
- Tobaksinformation och dess påverkan på tandhälsan.
- Hur tandvården är uppbyggd, vikten av att boka, avboka tider och passa tider.
- Praktiska övningar med en tandmodell och kunskap om olika hjälpmedel.

Resultat, utvärdering och uppföljning

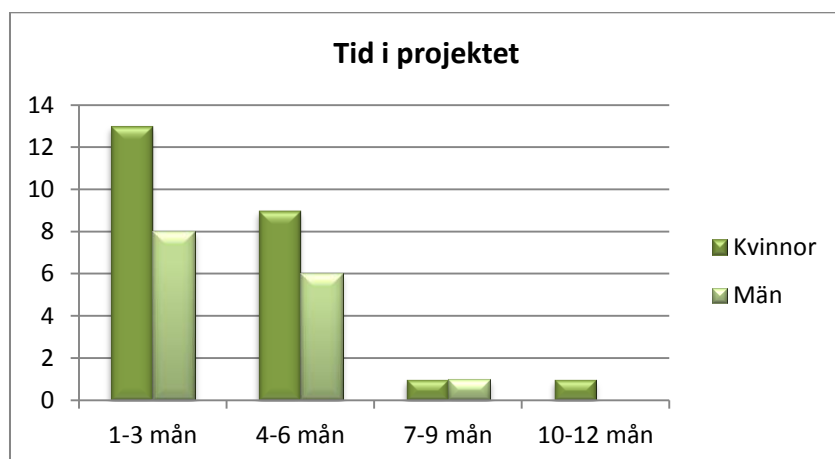
Resultat

Mål: 50 kvinnor och män ska delta i projektet. Ingen specifik fördelning kvinnor och män eftersträvas, men insatser och resultat kommer att analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Projektet har haft totalt 40 inskrivna deltagare varav en avbröt sin medverkan i inledningskedet. Vi har haft sex grupper under projektperioden. Deltagarna i projektet har haft en snittålder på 37,5 år med en bred spännvidd i åldrarna både vad det gäller kvinnor och män (kvinnor 20-54 år, män 21-64 år). 13 av 40 har varit inskrivna i etableringen (6 kvinnor och 7 män). Deltagarna i projektet har kommit från Afghanistan, Burma, Eritrea, Peru, Somalia, Syrien, Thailand, Tjetjenien, Turkiet och Uzbekistan.

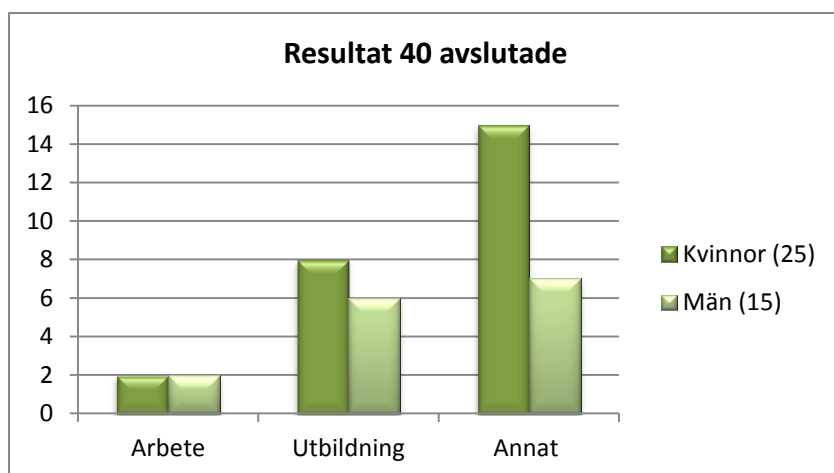
Statistik hämtad från SUS - System för uppföljning av samverkan

Statistik hämtad från SUS - System för uppföljning av samverkan

Mål: 10 kvinnor och män ska komma vidare i utbildning, praktik eller arbete efter deltagande i projektet.

- 4 personer har gått vidare till arbete – 3 visstidsanställningar varav 2 anställningar är på heltid (kommun) och 1 är deltid (landsting). En deltagare har gått in som vikarie på sin tidigare praktikplats (kommun).
- 14 personer har gått vidare till utbildning – Grundvux, Komvux, fortsatt SFI, Lernia, Hermods.
- 22 personer har efter avslutat deltagande gått vidare i "annat" – Ohälsa, familjeförhållanden, vidare studieplanering, fortsatta insatser på AF. Även avbrott på grund av flytt, barnafödande, språksvårigheter.

Praktik

Då det gäller praktik har vi valt att inte avsluta någon deltagare i resultatet praktik utan de har varit fortsatt inskrivna i projektet. Detta upplägg valdes för att projektet skulle finnas med som stöd under hela praktikperioden för både deltagare och arbetsplatserna. Projektpersonalen har på så vis kunnat garantera stöttning fullt ut vilket kan ha haft betydelse att alla praktikomgångarna har fungerat väl. Projektet hade på så vis även möjlighet att följa upp praktiken och stötta deltagarna i det fortsatta arbetsökandet. Under projektperioden har 11 deltagare varit ute i praktik. Fördelning av praktikplatser har varit 8 inom kommunal sektor, 2 inom landsting och 1 i ideell förening.

Praktikanskaffningar inom kommunens egna verksamheter har gått via Arbetsmarknadsenhetens Jobbcenter. Förklaringen till varför den övervägande andelen av praktikplatser har varit inom kommunal verksamhet beror på att deltagarna främst har varit intresserade av kommunala yrkesområden. Det har varit svårt att hitta platser till alla de som har varit intresserade av att göra praktik. Förklaringar som har getts till varför det inte har varit möjligt att ta emot en praktikant har varit att handledare/anställda inte har haft tid och utrymme att ta emot praktikanter. På de arbetsplatser där vi har haft praktikanter har det fungerat mycket bra och deltagarna har blivit bra bemötta. Ett annat hinder då det gäller praktik har varit kvinnor med religiös beklädning (täckta ansikten, handleder, armar) samt begränsningar i att kunnat praktisera på arbetsplatser där män och kvinnor arbetar tillsammans. Hygienpolicys har satt stopp för praktik inom bland annat kök och vård. Några deltagare ansåg sig inte kunna arbeta med manliga vårdtagare och kunde därför inte tacka ja till praktik. Utifrån de hinder som flera deltagare upplevde av att ha både kvinnliga och manliga kollegor, har diskussioner förts både på individnivå och i grupp om att könssegregerade arbetsplatser inte finns på den svenska arbetsmarknaden. Diskussioner har även förts om syftet med praktik och vi har lyft fram att en praktik är ett bra sätt att få referenser kopplade till arbetsplatser, träna språket och att lära känna nya människor.

Det finns flera goda exempel på positiva effekter av praktik som vi upplevt under projektets gång:

- En deltagare som hade en utbildning från sitt hemland som kan likställas med en förskolelärarutbildning, fick praktik inom förskolan. Hon blev snabbt omtyckt av barn, personal och föräldrar och har efter praktikens slut fått arbeta som vikarie. Lyckan över att få tjäna egna pengar har varit stor! Hon har även börjat fundera på att ta körkort då detta skulle kunna underlätta vikariat på andra orter i kommunen. Funderingar startade även över möjligheterna att utbilda sig till förskollärare här i Sverige då hennes utbildning från hemlandet inte är anpassad till den svenska pedagogiken.
- En annan deltagare vågade prova på ett helt nytt yrkesområde (vård). Tidigare yrkeserfarenheter har varit kopplade till tillverkningsindustrin både i sitt hemland och här i Sverige. Hon

blev väldigt intresserad av vårddyrket och överväger nu att arbeta inom vården. Vid tidigare diskussioner om utbildning hade deltagaren inte varit intresserad men efter praktiken väcktes ändå en nyfikenhet på en vårdutbildning.

- En tredje deltagare gjorde praktik inom vaktmästeri och skulle ha blivit erbjuden sommarjobb på arbetsplatsen om han haft körkort. Efter att ha fått den informationen blev han extra motiverad att börja ta itu med att ta körkort.

Försörjning

För 39 kvinnor och män har projektet fyllt i SUS blanketter för både in- och utregistrering av deltagande i projektet. Försörjningsstödet har minskat då två deltagare har gått ut i egen försörjning (lön) och en i egen försörjning (CSN studielån/stöd). Visstidsanställningarna som vi fram till skrivande stund har kännedom om har haft omfattning på 8 och 4 månader.

FÖRSÖRJNING	Antal före insats	Antal efter insats	Antal förändring
Aktivitetsstöd	5	9	4
Försörjningsstöd	20	17	-3
Studiestöd/stud.medel	0	2	2
Annan offentlig försörjning	12	11	-1

Statistik hämtad från SUS - System för uppföljning av samverkan

Mål: finna former för hälsofrämjande arbete för nyanlända.

Att finna former för hälsofrämjande insatser är att säkerställa att alla nyanlända får ta del av information om den svenska hälso- och sjukvården, egenvård och hälsa. Rent praktiskt har detta startats upp i och med projektet men bör vidareutvecklas för att bli ett ordinarie inslag som alla nyanlända ska kunna ta del av. Det finns därför ett fortsatt behov att arbeta vidare med vem/vilka som säkerställer att det hälsofrämjande arbete genomförs.

Förutom hälsokursen vid Hälsosam Ström Nyanländ har hälsa även tagits upp som ett tema i samhällsinformationsdelen i projektet som en förberedande del inför start i hälsokursen. Det har visat sig finnas ett stort intresse att få information kring hälsoområdet bland de nyanlända. Diskussioner och frågor har det funnits gott om i både samhällsinformations- och hälsokursen. Det har visat sig att gruppinformationen kring hälsa har fungerat bra och gett "ringar på vattnet". Deltagarna som gått hälsokursen har i sin tur förmedlat sina förvärvade kunskaper till resten av familjen och sina vänner.

Utvärdering

Avslutande frågor

Efter avslutat samhälls- och hälsodel får deltagande kvinnor och män fylla i avslutande frågor om sin upplevelse av MEKA. Mycket för att ge oss personal signaler om vad som har varit bra och vad som kan göras bättre.

Vad har varit bra med gruppträffarna och samhällsinformationen?

"Jag har förstått informationen om sverige mycket bra. Det är bra för mig här för jag lär mig att skriva CV. Det är bra för mig här för studiebesök. Det är bra för mig här för talar svenska"

”Jag tyckte grupp för att det blir roligt, och diskuterade och alla har sagt egen åsikt och det är bra praktisera svenska språket. Det är måste vi veta samhällsinformation för att överleva i Sverige. Och hitta arbete el. praktik. Jag har fått mycket information från MEKA och jag lärde mig nya ord och lite erfarenhet”

Reflektioner: deltagarna har uppskattat möjligheten att få prata och använda sig av svenskan samt att de har fått ett utökat ordförråd. Möjligheten till gruppdiskussioner, att få lära av varandra och reflektioner över samhällsinformationen har också visat sig vara uppskattat.

Vad har varit mindre bra?

”Det var mindre bra när läraren prata mycket svåra ord”

”Jag tror att lite tid”

Reflektioner: språket har för vissa deltagare legat på en för hög nivå utifrån deras kunskaper, trots att vi försökt anpassa innehållet och arbetat med olika metoder för kunskapsförmedling. Vi har haft några deltagare med mycket bristfälliga kunskaper i svenska som valt att avsluta sitt deltagande och fortsätta studera svenska på heltid. Några deltagare har även uppgett att kursen har pågått för kort tid, en upplevelse som främst har uttryckts av deltagare som inte har studerat på SFI eller haft andra aktiviteter parallellt med MEKA.

Vad har varit bra med gruppträffarna och Hälsosam Ström Nyanländ?

”Jag har fått mycket erfarenhet och bra samtal med Lena, och lärde mig många nya ord om kroppen”

”Din här grubbt jättebra. Jag lärt många saker. Jag fåt information tändläkare. Jag fåt info kroppen”

Reflektioner: det finns ett intresse och behov av att lära sig mer om hälsa och hur kroppen ser ut och fungerar. Även här har diskussioner lyfts som något positivt.

Vad har varit mindre bra?

”Lite rum. Det var obekvämt för oss om någon diskuterade kvinnans kropp”

Reflektioner: det kan finnas gånger då en uppdelning av grupperna utifrån exempelvis kön kan vara önskvärdt främst när det gäller teman som kroppen och barnmorskan. En uppdelning skulle kunna öppna upp till mer och djupare diskussioner.

Skattningsskala, visuell analog skala (VAS)

VAS är en skala (10 cm) med ytterlägena *mycket negativt* till *mycket positivt*. Syftet med användningen av en sådan skala för utvärdering har varit att deltagarna ska kunna se förändringar över tid och själva kunna reflektera över sin utveckling. Skalan har visat sig vara svår att fylla i för många av deltagarna, inte enbart p.g.a. språket och svårigheter i att tolka frågorna, utan många är inte vana att reflektera och omvandla känslor och upplevelser till en skala. Därav har vi valt att inte redovisa mätningarna.

Områden som ingått i skattningsskalan:

- Samhället – förståelsen hur det fungerar
- Arbete – möjligheter att få ett arbete idag
- Framtiden – hur ser du på din framtid
- Meningsfull vardag – något att göra som känns bra
- Egenmakt – känner du att det är du själv som bestämmer över ditt liv

- Socialt nätverk – har du de människor omkring dig som du vill ha och behöver
- Hälsa – upplevelse av din hälsa
- Hälsa – är hälsan viktig för dig
- Hälsa – kan du själv påverka din hälsa

Uppföljning

6 månaders uppföljning

Vi har påbörjat uppföljningar av de deltagare som slutade projektet för mer än 6 månader sedan. Det har varit en del svårigheter att få tag i några deltagare trots de olika tillvägagångssätten för att komma i kontakt med dem (via telefon, sms, mail, brev). Av de 17 deltagare som varit aktuella för 6 månaders uppföljning under perioden mars-augusti har vi kommit i kontakt med 14 personer. Det har sett lite olika ut vad de gör idag efter avslut i MEKA. Följande frågor ställdes:

Vad gör du idag? Har du några planer framöver?

- 1 person har en visstidsanställning som han haft i 8 månader och uppger att det kan finnas möjlighet att arbeta på samma arbetsplats i framtiden. Efter avslutat arbete ska han fokusera på familjelivet och försöka få hit en anhörig till Sverige.
- 5 personer utbildning (SFI, Lernia, Komvux).
 - Av de två som gick ut i SFI så var två i praktik varav en skulle få sommarjobb på sin praktikplats. I övrigt söker de arbete eller utbildning.
 - De tre övriga fortsätter sin utbildning, en av dessa kommer att påbörja en yrkesutbildning (vårdutbildning) som nästa steg i sin planering.
- 8 personer skrevs ut i "annat" som avslutningsorsak.
 - 3 har inte gjort något förutom att delta i Jobbcenters språkcafé 1 gång/veckan. En av dessa tre kommer att få en 50 % visstidsanställning på Jobbcenter. De övriga två söker praktikplats och vill lära sig språket bättre.
 - 5 gör lite olika saker idag bl.a. praktiserar, söker praktik, studerar på Hermods och söker arbete. En av dessa fem väntar på svenskt pass för möjlighet att arbeta utomlands inom sitt speciella yrke.

Har du haft nytta av det du fått lära dig i MEKA (samhällsinformation och hälsokurs)?

På frågan vad deltagarna fått med sig från tiden i MEKA har många svarat att språket varit en viktig del, att få prata vardagssvenska och lära sig nya ord. Den fördjupade samhällsinformationen och att få hjälp att upprätta CV har varit uppskattat. Det har även varit av betydelse att deltagarna har fått ett praktikintyg från sin praktikplats, vilket har gett några en referensperson kopplad till yrkeslivet. Hälsokursen har gett deltagarna viktig kunskap om hälsa, hur kroppen fungerar och vad de själva kan göra för sin hälsa. Vissa har också uppgett att de fått helt ny kunskap som de inte haft innan, främst kopplat till informationen från Folkvandvården och barnmorskan.

Implementering

Ett implementeringsförslag (bilaga 2 Implementeringsförslag) är presenterat och kommer stegvis att påbörjas under hösten 2015. I förslaget ingår MEKA:s koncept som en del i en "helhet" för personer inskrivna i etableringen med heltidsaktiviteter under hela eller delar av etableringsperioden. Det kan även bli aktuellt för personer som inte är inne i etableringen att också delta i en eller flera aktiviteter. SFI ska kunna kompletteras med en studieverkstad där personer kan träna svenska, förbättra sina datakunskaper eller öva på körkortsteori. Syftet är att de nyanlända ska komma närmare arbetsmarknaden genom samlade aktiviteter med ett "jobbfokus".

En arbetsgrupp kommer att bildas under hösten 2015 för MEKA:s implementering bestående av personal från flyktingmottagningen, SFI och HAM-SAM. Arbetsgruppen kommer att samarbeta med bland andra Hälsocentralen, Arbetsförmedlingen, arbetsmarknadsenheten i kommunen och projekt Integration Jämtland Härjedalen.

Samverkan

Förutom samverkan som pågått med aktörerna i nätverksteamet, kommunala och privata arbetsplatser, så har projektet upprättat samverkan med kommunens arbetsmarknadsenhet och Jobbcenter. Under våren 2015 startade Jobbcenter upp ett Språkcafé till vilket MEKA:s personal har lotsat över några av våra tidigare deltagare. Vid första tillfället var projektledaren med för en smidig övergång och information om verksamheten.

Projektet har haft regelbundna uppföljningsmöten med AF:s handläggare och det finns en upparbetad kontakt med handläggarna. Det finns även en upparbetad kontakt med lärarna på SFI som går ut på att hålla respektive verksamhet uppdaterad om vad som sker och är på gång med deltagarna/eleverna. Det kan exempelvis röra sig om praktikplaner och hur det kan planeras bäst utifrån SFI undervisningen. Under projektets gång har även erfarenhetsutbyte skett med bland andra Jämtlands gymnasium i Ragunda/Bispgården och projekt PIX i Bräcke. Det har varit värdefullt att lyfta frågor med andra inom liknande verksamhetsområden, att få nya infallsvinklar och lära av varandras erfarenheter.

Samarbete med de föreläsare som vi haft i gruppverksamheterna har varit väldigt bra. Övervägande delen av föreläsarna har haft möjlighet att ställa upp vid varje förfrågan och de har även själva fått med sig nya erfarenheter och kunskap utifrån mötena med våra deltagare.

Reflektioner

Lärdomar och erfarenheter från projektet

En lärdom vi fått med oss är värdet av att vara två personal vid gruppträffarna. Vi har funnit att detta arbetsätt har tillåtit en större flexibilitet i innehållet för varje träff och det har varit lättare att följa det som händer i grupprocessen. Efter varje avslutad gruppträff har personalen tillsammans reflekterat över träffen och diskuterat huruvida något ska ändras/förbättras eller om enskilda samtal krävs med någon deltagare. Vi har sett att några deltagare haft minnes- och koncentrations-svårigheter och oro för anhöriga som är kvar i hemlandet, något som ibland har försvårat för deltagarna att vara närvarande i det som sker i gruppen och ta åt sig ny kunskap. Efter genomgången samhälls- och påbyggnadsblock får deltagarna ett intyg som visar genomgången kurs. För t.ex. deltagare med liten eller utan skolbakgrund har det betytt mycket att få dessa intyg som bevis på deltagande och förvärvad kunskap.

Det har varit positivt med erfarenhets-, kultur- och kunskapsutbyten, gruppdeltagare emellan, men även mellan deltagare och projektpersonal/inbjudna föreläsare. Det har funnits en öppenhet och en vilja att försöka förstå andras åsikter och upplevelser, vilket har lett till intressanta och ibland heta diskussioner. Det ömsesidiga lärandet har också lockat deltagarna till att dela med sig av tankar som uttryckts på svenska utifrån den egna förmågan. Vi har också fått direkt feedback från deltagarna vilket har möjliggjort att innehållet har kunnat anpassas. Vi har fått följa kvinnors och mäns olika processer, hur de har utvecklats och blivit säkrare i sig själva något som främst har blivit synligt bland de som har varit på praktik. Under hösten 2014 då det var val i Sverige informerade vi extra om valsystemet i Sverige vilket möttes av stort intresse och många frågor. Flera personer som hade

möjlighet att rösta hade gjort det och kände efteråt en stolthet och en känsla av att kunna påverka det samhälle som de nu lever i.

Övervägande andelen av våra deltagare har kombinerat deltagandet i MEKA med SFI studier, vilket har haft en positiv effekt på språkinläringen genom att deltagarna har kunnat lyfta svåra ord och begrepp med respektive lärare.

Reflektioner från personalen som ingått i hälsokursen Hälsosam Ström Nyanländ, är att det i stort har fungerat mycket bra. Vi uppstarten fanns det farhågor angående språket och sammansättningar av grupperna men trots det har allting ändå fungerat bra. Språkkunskaperna har varierat och då har innehållet förenklats och personalen har då valt att inte gå in på djupet på vissa teman.

Gruppsammansättningarna har varierat (nationalitet, kön, religion) och i två grupper uppstod problem vid vissa diskussioner och teman, främst det som rörde människokroppens uppbyggnad och barnmorskans inslag. I övriga grupper har detta inte varit några större problem. Personalen i hälsokursen har sett det som positivt att MEKA:s assistent varit med vid alla tillfällena, då han också har fungerat som en förebild med egna erfarenheter av att vara ny i Sverige. *"När jag kom tyckte jag Nu ser jag det så här..."*. Hans roll har även varit bryggan mellan samhällsinformationsdelen och hälsodelen genom att han har kunnat överföra information och reflektioner mellan de olika gruppaktiviteterna och personalen. Hälsosam Ström Nyanländ har också gett övrig personal vid Hälsocentralen en ökad förståelse kring målgruppen nyanlända.

Reflektioner från Folk tandvårdens personal som haft informationstillfällen kring tandhälsa har uppgett att kommunikationen med grupperna har fungerat bra och att det varit många frågor kring tandhälsa. Det har även varit lärorikt för personalen som har fått inblick i vad det finns för kunskaper hos målgruppen nyanlända. Personalen anser att deras information inte bara har nått ut till gruppdeltagarna utan även till deras familjer i sin tur. Sammantaget kan detta ha en stor betydelse för en god mun- och tandhälsa hos de nyanlända.

Reflektion från handläggare på AF har varit att de bland vissa arbetssökanden som deltagit i MEKA har sett positiva förändringar. Många har fått en annan inställning till sitt mående, *"att man inte är dödssjuk trots sitt höga blodtryck eller diabetes"*. En del har även börjat röra på sig mera med bland annat promenader.

Utvecklings- och förbättringsområden

Projektet uppnådde inte det satta målet på 50 deltagande kvinnor och män under projektiden. Underlag och urval till gruppsammansättningen har inte alltid fungerat optimalt och den tilltänkta målgruppen tycktes inte ha varit så stor som beräknats. Projektet har "konkurrerat" med andra aktiviteter som erbjuds målgruppen genom bland annat Arbetsförmedlingens kompletterande aktörer.

Utifrån svårigheterna att få ihop en fullständig grupp har sammansättningen inte alltid varit den mest gynnsammaste. I vissa grupper har det varit en stor spridning vad gäller språk- och samhällskunskaper, från högutbildade till analfabeter. De varierande gruppsammansättningarna har ställt stora krav på de projektanställda som i sådana situationer måste vara lyhörda och anpassningsbara i både språket och i omfattningen på de teman som behandlats. När grupperna är så "spretiga" blir det svårare att tillgodose allas behov än om grupperna varit mera homogena i form av språkkunskaper eller hur länge deltagaren varit i Sverige och vilka kunskaper/erfarenheter de har sedan tidigare.

Sedan har vi sett att det finns ett behov av att utöka hälsokursen med flera tillfällen utifrån de bristfälliga språkkunskaperna. Vid några tillfällen har innehållet fått förkortats och vissa delar bara

gåtts igenom ytligt. Det finns behov av att kursen utökas med bland annat studiebesök, kost och egenvård.

Vi har sett att det finns behov av grundläggande datakunskaper för många av deltagarna. Detta har bland annat visat sig vid jobbtemat (söka arbete, CV, bifoga filer mm.). Ett annat viktigt moment som öppnar upp möjligheterna till praktik och anställning är att ha körkort, något som flera arbetsgivare som vi har kommit i kontakt med har påpekat. Ett exempel på betydelsen av körkort är att två deltagare hade blivit erbjudna sommarjobb om de hade haft körkort. Drop-in tillfällena har gett möjligheten att få öva körkortsteori och få stöttning av personal vilket kan motivera och underlätta undervisningen på körskolan.

Det finns även ett stort behov av att utforma ett mätinstrument för målgruppen som är lätt att fylla i och som kan mäta in- och utvärden.